

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРИЙНЯТТЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ У ЗАХІДНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ

У статті розглянуто основні підходи до дослідження прийняття політичних рішень, сформульовано алгоритм відповідного процесу, акцентовано увагу на важливості врахування таких чинників, як оцінка політичної ситуації, здійснення політичного прогнозування, можливість оновлення рішення.

Процес прийняття політичних рішень відіграє важливу роль у політичній діяльності, а отже, – становить предмет дослідження як прикладної сфери політичного аналізу, так і теорії прийняття політичних рішень.

Загалом дослідження процесу прийняття політичних рішень відбувається у контексті розгляду функцій політики, діяльності органів державної влади, політичних та громадських організацій, міжнародних відносин тощо. Прийняття політичних рішень є важливою функцією реалізації політики, водночас будь-яку іншу функцію (до яких також належать прогнозування, планування, оцінка ситуації, контроль) можна представити як послідовність рішень. (Управління в цілому деякі дослідники вивчають саме як процес прийняття рішень [3, 6].)

У політичній науці є багато визначень поняття політичного рішення. Р. Даль писав, що рішенням є вибір найкращої альтернативи [7], Т. Клементевич указав, що політичне рішення виступає вибором однієї з принаймні двох можливих політичних дій [4, 387]. Загалом у політичному аналізі процес прийняття рішень розглянуто у численних працях. Серед багатьох теоретиків прийняття політичних рішень слід вказати таких дослідників, як Г. Лассуелл, Г. Саймон, Д. Андерсон, Б. Дженкінс, Д. Марч, Д. Олсен, Ч. Ліндблом, Є. Дрор, Дж. Бьюкенен, К. Паттон, Д. Савікі, Д. Веймер, А. Вайнінг та інші.

Мета цієї статті – сформулювати алгоритм процесу прийняття політичних рішень з урахуванням наявних у політичній науці моделей цього процесу. І відповідно, її завданнями є: аналіз основних теоретичних підходів до процесу прийняття політичних рішень, виявлення відмінностей щодо етапів прийняття рішень у наявних підходах, обґрунтування власної моделі прийняття політичних рішень із урахуванням аналізу ситуації, передумов та наслідків цього процесу.

Становлення теорій прийняття політичних рішень відбулося у середині ХХ ст. Характеристиками дослідницьких підходів є міждисциплі-

нарність (ідеться про використання теорій та методів економіки, права, психології, філософії, математики, історії, політичної науки); тісний зв'язок теорії зі сферою політичного аналізу, розгляд процесу прийняття політичних рішень як його складової у взаємозв'язку з аналізом політичної ситуації та політичним прогнозуванням; аналіз процесу прийняття рішень як реалізації певного алгоритму із урахуванням здатності суб'єктів прийняття рішень не лише використовувати напрацьовані схеми із застосуванням конкретних методів, а й враховувати контекст цього процесу, тобто приділяти увагу не лише нормативним, а й поведінковим або психологічним аспектам.

Серед теорій прийняття політичних рішень найбільш впливовими є концепція обмеженої раціональності (Г. Саймон), динамічного циклу (Д. Андерсон, Б. Дженкінс), організаційного інституціоналізму (Д. Марч, Д. Олсен), у межах яких відбувається пошук оптимальної моделі прийняття рішень, створення формальних алгоритмів; а також моделі біхейвіоралізму (Г. Лассуелл, Д. Лернер), всеосяжної раціональності (Дж. Бьюкенен, К. Ерроу, Е. Даунс), інкременталізму (Ч. Ліндблом, Є. Дрор), групової репрезентації (Р. Даль, Ф. Шміттер), у яких увагу приділено не лише формальним нормам та процедурам, а й соціальному контексту, макроекономічним умовам, індивідуальним мотиваціям, іншим неформальним чинникам [1].

Перші моделі дослідження спиралися на біхейвіоралістський та системний підходи. Біхейвіоралістська теорія політичної поведінки враховувала мотиви, настанови, інтереси та цінності учасників процесу прийняття політичних рішень. Відповідно, прийняття політичного рішення виступає формою поведінки, регулювання якої відбувається за допомогою перелічених чинників. Цей підхід до дослідження процесу прийняття політичних рішень вперше у 30-ті – 50-ті рр. ХХ ст. запропонував Г. Лассуелл, який виокремив такі етапи цього процесу: 1) формулювання

питання, що потребує розв'язання, та пошук інформації про нього, 2) пошук альтернативних шляхів вирішення цього питання, 3) вибір найкращої альтернативи, 4) попереднє переконання тих, на кого спрямовано рішення, у його правильності, 5) оцінка ефективності рішення, 6) оновлення, перегляд або скасування рішення [8, 233].

Аналіз таких аспектів, як інтереси, цінності та психологія є важливим, але у біхейвіористському підході не приділено належну увагу аналізу інформації та раціональних чинників [1].

Когнітивний підхід, спрямований на дослідження ролі знань у процесі прийняття рішень, запропонував використовувати Г. Саймон, внесок якого у теорію прийняття рішень представлено у працях «Організації» (1958 р.), написаній спільно з Д. Марчем, «Адміністративна поведінка: дослідження процесу прийняття рішень у організаціях, які виконують адміністративні функції» (1947 р.), «Нова наука управлінських рішень» (1960 р.) тощо. Пропонуючи модель обмеженої раціональності, він указував на необхідність виявлення та структурування питань, котрі потребують розв'язання, збору та обробки відповідної інформації, вибору альтернатив та аналізу їх наслідків. Г. Саймон виокремив як етапи прийняття рішень: 1) пошук причин необхідності прийняття рішення, 2) формулювання, розвиток та аналіз можливих напрямків діяльності, пошук альтернатив, шляхів вироблення рішення, аналіз їх наслідків із урахуванням чинників, що зумовлюють вибір, 3) вибір варіанта рішення [9, 420]. Г. Саймон використовував також ідею системної обробки, пов'язаної із розвитком інформаційних технологій. Наголошуючи на ролі раціональності у процесі прийняття рішень та необхідності його оптимізації, дослідник при цьому критикував концепцію всеосяжної раціональності. Тому у своїй концепції обмеженої раціональності він указував на обмеження мисленевих можливостей людини у розв'язанні складних питань, наявної інформації та на інші чинники, котрі перешкоджають виробленню оптимальних рішень. Окрім того, він стверджував, що всі рішення є результатом компромісу. Альтернатива, вибір якої становить політичне рішення, не гарантує повного чи досконалого досягнення цілей, а є найкращим з можливих рішень за певних умов. Ситуація та середовище обмежують кількість доступних альтернатив і встановлюють максимально можливий рівень реалізації мети [6, 5].

На противагу моделі Г. Саймона, Ч. Ліндблом запропонував інкременталістську модель прийняття політичних рішень (або метод послідовних, обмежених порівнянь). Загалом Ч. Ліндблом виокремив раціонально-універсальний та інкрементальний методи прийняття рішень. Ра-

ціональний метод полягав у порівнянні цінностей та пріоритетів і відповідному виборі оптимального варіанта рішення. Тобто відбувається формулювання декількох альтернатив для розв'язання питання та вибір оптимальної з них. Раціональність цього підходу – у логічному поясненні та порівнянні альтернатив і цінностей, а універсальність – у врахуванні всіх можливих альтернатив і цінностей. Окрім того, раціонально-універсальний підхід містить припущення, що питання, яке потребує розв'язання, може бути відокремлено від інших питань; всі підходи стосовно реалізації цілей та цінностей є відомими; наслідки кожної альтернативи є передбачуваними та порівнюваними. В цілому, теорія раціонального вибору вивчає процес прийняття рішень відповідно до їх доцільності.

К. Паттон та Д. Савікі у праці «Основні методи політичного аналізу та планування» (1986 р.) відповідно до раціональної теорії окреслили іншу схему, яка містить такі етапи: 1) виявлення, визначення та деталізація питання, що його потрібно вирішити, 2) встановлення критеріїв оцінки, 3) розробка альтернативних варіантів розв'язання питання, 4) оцінка альтернатив, 5) вибір найкращої альтернативи, 6) втілення прийнятого рішення [11, 2].

Д. Веймер та А. Вайнінг у праці «Політичний аналіз: концепції та практика» (1989 р.) у межах раціонального підходу розглянули таку схему прийняття політичних рішень: 1) розуміння ситуації, яку потрібно розв'язати, 2) вибір та пояснення цілей, 3) вибір методу її розв'язання, 4) вибір критеріїв оцінки, 5) виокремлення альтернативних варіантів розв'язання питання, 6) оцінка рішення, яка містить прогноз наслідків реалізації альтернатив, їх оцінка відповідно до відібраних критеріїв, 7) рекомендація стосовно дій. При цьому враховано такий чинник, як збір інформації. Йдеться про визначення даних, теорій, інформації про наслідки поточної та альтернативної політики [12, 205].

Для раціонального підходу важливою є послідовність етапів прийняття рішення, до яких, як правило, належать оцінка ситуації, розгляд питання, котре потребує розв'язання, формулювання цілей, розгляд альтернативних рішень та вибір найкращої альтернативи. У межах цієї теорії використовують математичні моделі, дослідження операцій, інші інструментальні засоби.

Отже, раціональність у прийнятті політичних рішень означає, що суб'єкти прийняття рішень здатні до раціонального передбачення, тобто можуть розташувати відповідно до ієрархії пререференцій можливі альтернативи та за допомогою цього обрати найраціональніші та найефективніші засоби, спрямовані на досягнення поставлених цілей [8, 230]. Раціональний підхід перед-

бачає оцінку кожної альтернативи та розгляд цінностей, які стосуються цього рішення, наявність прагнення максимізації вигоди та повноти інформації у виробленні рішення.

Перевагою концепції раціонального вибору у порівнянні з попередніми підходами було звернення до критеріїв ефективності, правил оптимізації рішень, розробка питання трансформації індивідуальних та колективних дій у процесі прийняття рішень [1]. Але при цьому потрібно звернути увагу на складність урахування всіх чинників, які впливають на процес прийняття рішень, вказування причин виникнення ситуації, котра потребує розв'язання. Окрім того, учасники політичного процесу часто мають обмежені інформаційні ресурси, нечітку систему пререференцій.

Інкrementальний метод використовують шляхом добору найкращого варіанта з наявних, коли перевагу надано невеликим крокам, спрямованим на досягнення мети, а не найефективнішим, оптимальним варіантам. Прихильники цього підходу вважають, що прийняття політичних рішень – це процес взаємного пристосування та конкуренції його учасників; у прийнятті політичних рішень важливу роль відіграють відмінності інтересів учасників цього процесу (порівняно із впливом прагнення пошуку раціональних шляхів); роль теоретичного аналізу у прийнятті політичних рішень – невелика внаслідок браку ресурсів та змінюваності соціального середовища; необхідною є орієнтація не на радикальні дії, а на ті, які максимально наближують до розв'язання питання; потрібним є виокремлення дрібних питань для розв'язання основного; при порівнянні альтернатив потрібно виходити з зіставлення цілей та засобів їх досягнення [1]. Ч. Ліндблом, відповідно, писав про обмеження аналізу декількома відомими альтернативами; вибір шляхів досягнення цілей у близькій перспективі за допомогою доступних засобів; приділення уваги розв'язанню конкретних питань, а не цілям, що їх має бути досягнуто у довгостроковій перспективі; оцінку деяких, а не всіх важливих наслідків розглядуваних альтернатив; поділ аналітичної роботи між багатьма учасниками процесу прийняття рішень [10, 239]. Але, слід зауважити, цей підхід – не універсальний внаслідок обмеженості ресурсів суб'єктів прийняття рішень, браку уваги до всіх альтернатив та всіх наслідків рішень.

Внаслідок прагнення поєднання переваг перелічених моделей виникли нормативно-оптимальна модель прийняття політичних рішень Є. Дрора та модель змішаного сканування А. Етціоні. Є. Дрор враховував раціональні чинники та суспільні цінності, наголошуючи потребу вдосконалення організаційних структур; використання наукових досягнень та інформаційних технологій у процесі прийняття державних рі-

шень. А. Етціоні розглядав державні рішення не лише як результат діяльності еліти та бюрократії, але як результат діяльності різних спільнот. Він враховував соціальний контекст прийняття рішень: суспільні процеси, свідомість, структуру влади, суспільні норми, цінності тощо. На його думку, у прийнятті політичного рішення потрібно здійснити «горизонтальне» сканування питання для виявлення важливих секторів, а лише потім надійде черга «вертикального» сканування – аналізу альтернатив розв'язання складових цього питання. Тобто у підході поєднано раціональний аналіз певних важливих елементів та менш докладний аналіз інших. Згодом у праці «Моральний вимір» А. Етціоні висунув ідею про важливу для прийняття рішень роль цінностей та емоцій, а не раціональності [1].

У 80-ті – 90-ті рр. ХХ ст. інтерпретація процесу прийняття політичних рішень як здійснення раціонального вибору стала менш популярною. Але згодом відбувся розвиток теорій, які пропонували власне тлумачення раціональності. Йдеться насамперед про модель всеосяжної раціональності. До цієї теорії відносять концепції суспільного вибору (соціального вибору, колективного вибору), раціонального актора. Представниками цього підходу є Дж. Бьюкенен, К. Ерроу, Е. Даунс, Г. Беккер, У. Нiskanen та інші дослідники. Їх часто відносять до прихильників неокласичної теорії через підтримку ними ідеї про можливість використання економічних методів до дослідження суспільних процесів. Ця теорія приділяє увагу ключовій ролі індивіда у політичному процесі, який прагне максимізувати власну вигоду та мінімізувати витрати, має власні інтереси та цілі, що їх прагне досягти за допомогою оптимальних засобів, має необхідну для прийняття рішень інформацію про альтернативи та наслідки їх реалізації та робить вибір між альтернативами на підставі пререференцій і раціональних правил.

Теорія суспільного вибору, представлена у праці Дж. Бьюкенена та Г. Таллока «Розрахунок згоди: логічні підстави конституційної демократії» (1962 р.). М. Фармер також наголошує на ролі тих індивідуальних рішень як чинників політичних (та економічних) процесів, які пов'язані з сукупними результатами. Це свідчить про необхідність уникати у прийнятті політичних рішень протилежних альтернатив, які унеможливають пошук взаємовигідної формули згоди [1].

Внаслідок прагнення модифікувати неокласичну модель раціональної поведінки сформовано неонституційний підхід, який акцентує увагу на методологічному індивідуалізмі, максимізації корисності, обмеженій раціональності та опортуністській поведінці. Відповідно, рішення приймають лише індивіди, які прагнуть максимізувати свої вигоди, переслідують власні інтереси, нехту-

ють нормами моралі за умови наявності неповної інформації [7]. Представниками цього підходу є Д. Ноук, Е. Ерроу (йдеться про його відому працю «Суспільний порядок та індивідуальні цінності», де він дослідив особливості прийняття політичних рішень у контексті демократії) та інші. Недоліком інституційного підходу є прагнення приділити надмірну увагу питанню максимізації корисності у процесі прийняття політичних рішень. Цей підхід придатний для пояснення прийняття економічних рішень, тоді як процес прийняття політичних рішень залежить від великої кількості суб'єктивних чинників.

Розробники кожного з наведених підходів до інтерпретації процесу прийняття політичних рішень виокремлюють певну кількість його етапів.

Вироблений алгоритм прийняття політичного рішення сприяє або створює складнощі у його ефективній реалізації. Врахування таких складових процесу, як збір інформації, прогнозування, можливість корекції рішення тощо гарантує його ефективність у змінюваних умовах.

Загалом для прийняття політичного рішення важливим є: 1) з'ясування, хто є об'єктом рішення, тобто на кого з учасників політичного процесу, яку соціальну групу тощо його спрямовано, 2) з'ясування очікувань від прийняття рішення із урахуванням незадоволених політичних інтересів, 3) з'ясування мети рішення, 4) вибір засобів реалізації рішення, 5) вибір альтернатив, 6) документальне оформлення політичного рішення [5; 843–846].

Однією з перших систематичних спроб віддзеркалити процес прийняття політичних рішень як динамічний процес є спроба Д. Істона та Г. Алмонда. У 70-ті – 90-ті рр. ХХ ст. вчені почали вивчати суспільні чинники державної політики, реальні дії уряду, їх результати, наслідки для суспільства та країни; аналіз змісту політики за окремими галузями; внутрішні фази управлінського процесу. Отже, «динамічний» критерій дав змогу виокремити такі напрямки теорії прийняття політичних рішень, як:

- дослідження процесів формулювання та вибору проектів політичних рішень;
- аналіз реалізації цих рішень у політиці;
- вивчення наслідків та оцінка результатів їх втілення.

У цілому, вивчення політики як циклічного процесу є найпоширенішим на сучасному етапі розвитку теорії прийняття політичних рішень [2, 120].

Водночас у 70-ті – 80-ті рр. ХХ ст. Ч. Ліндблом, Дж. Льюїс та інші приділяли увагу аналізу політико-управлінських систем, критикували надмірну раціональність досліджень політико-управлінського циклу. Цей підхід як «вивчення структури механізму прийняття політичних рішень» передбачає вивчення політико-управлінських мереж, предметів політики, інституцій-

но-інструментальних аспектів, середовища, когнітивний аналіз ролі цінностей, знань, норм, емоцій [2, 121]. Тобто внаслідок складності, динамічності політичних процесів, котрі зумовлюють необхідність урахування великої кількості їх чинників та поведінкових аспектів у аналізі прийняття рішень, можливості використання математичних методів у прийнятті політичних рішень обмежені. Т. Клементевич вказував, що причина цього полягає, насамперед, у складності побудови ієрархії цілей, оскільки для політичних дій властива множинність цілей, які часто є рівнозначними та мають суттєві відмінності. Тому, на його думку, вихідним пунктом дослідження рішень у політичних системах можуть виступати понятійний апарат, результати соціології організації та якісної теорії рішень, яка надає політику вказівки щодо поведінки на окремих фазах для того, щоб прийняте рішення було раціональним. У реалізації політичних рішень велику роль відіграють правові норми, що впливають на їх раціональність. Т. Клементевич акцентує, що процесом прийняття політичних рішень є послідовність вчинків функціонерів політичних організацій та громадян, які беруть участь у політиці, домінанту котрої становить узгодження соціальних інтересів, що частково збігаються та водночас частково конфліктують. Вчений виокремив такі фази рішення: 1) поява питання, яке потрібно розв'язати, 2) формулювання та аналіз проблеми (застосування правил раціональної дискусії), 3) прийняття рішення, 4) антиципація наслідків рішення [4, 387–394].

Загалом прийняття рішень – це послідовність певних дій, до котрих належать постановка проблеми, збір інформації, визначення можливих альтернатив, вибір однієї з альтернатив відповідно до ієрархії цінностей. Прийняттю рішення передують аналіз ситуації, який включає постановку проблеми та її тлумачення з урахуванням інших проблем суспільства [8, 229–230].

Отже, спрощено процес прийняття політичного рішення можна розглядати як вибір з декількох альтернативних способів розв'язання питання. Втім аналіз політичних рішень та процесу їх прийняття потребує детального дослідження етапів цього процесу.

Кожен етап процесу прийняття політичного рішення має певні особливості. Прийняттю рішення передують аналіз політичної ситуації, наявних даних та здійснення політичного прогнозу, оскільки вони тісно пов'язані з цим процесом. Загальною політичною ситуацією вважають стан політичної системи та комплекс взаємодій її суб'єктів у певний період часу. Але часто прийняття рішення потребує вивчення вужчого контексту (здійснення, наприклад, інституційного або фрагментарного аналізу). При цьому потрібно враховувати можливість мінливості політичної ситуації.

Ефективність збору інформації залежить від джерел її надходження та здатності суб'єкта прийняття рішення оцінити можливості її використання, співвіднести з наявними способами розгляду питання (наприклад, закріпленням у Конституції, законодавстві або статуті політичної організації порядком прийняття певного рішення). Вибір альтернативи залежить від обрання критеріїв порівняння наявних альтернатив. Розробка критеріїв, своєю чергою, залежить від акцентів у формулюванні питання, що потребує розв'язання, аналізу ситуації, об'єкту та мети прийняття рішення. Політичне прогнозування як важливий етап у процесі прийняття політичного рішення спирається на ситуаційний аналіз. У цьому процесі, як правило, використовують нормативне прогнозування (котре стосується способів досягнення бажаних результатів із урахуванням наявних обмежень). Документальне закріплення рішення залежить від суб'єкта його прийняття, мети та реалізації. При цьому реалізація рішення передбачає відповідальність за виконання рішення; наявність джерел забезпечення виконання рішення; координацію процесу виконання рішення з іншими політичними процесами; контроль за виконанням політичного рішення [5, 847–848].

Аналіз результатів прийняття політичного рішення повинен містити розгляд юридичних, політичних, соціальних, а також економічних та інших наслідків. Корекція рішення є важливим етапом у процесі його прийняття, оскільки можливості відповідної дії пов'язано з прогнозами реалізації рішення, визначенням його суб'єкта та залежать від документального закріплення цього рішення.

Враховуючи розроблені у теорії схеми (алгоритми, моделі), можемо запропонувати такі етапи прийняття політичного рішення, які, на нашу думку, позитивно вплинуть на його якість та ефективність реалізації:

- збір інформації про питання, що потребує вирішення;
- визначення об'єкта рішення, аналіз очікувань від реалізації рішення;
- аналіз політичної ситуації;
- формулювання мети прийняття рішення;
- формування альтернатив розв'язання питання, їх порівняння за обраним критерієм;
- вибір оптимальної альтернативи (та здійснення прогнозу реалізації рішення);
- визначення суб'єкта та засобів реалізації рішення;
- документальне закріплення рішення;
- реалізація рішення;
- оцінка результатів реалізації рішення;
- корекція або скасування рішення.

Запропонована схема прийняття політичних рішень дає змогу врахувати політичну ситуацію та очікування від реалізації рішення; акцентує увагу на визначенні суб'єкта виконання рішення, яке конкретизує питання відповідальності; передбачає подальшу трансформацію рішення, – етап, розгляд якого залежить від попереднього аналізу змінюваної політичної ситуації та оцінки результатів. Проте слід враховувати специфіку конкретного питання розгляду, оскільки цей підхід може потребувати корекції залежно від особливостей об'єкта, суб'єкта, мети рішення та ситуації, яка зумовлює необхідність його прийняття.

1. Дегтярев А. Методологические подходы и концептуальные модели в интерпретации политических решений (I). – Режим доступу : http://www.politanaliz.ru/articleprint_55.html
2. Дегтярев А. Теория принятия политических решений в структуре социальных управленческих дисциплин / А. Дегтярев // Политические исследования. – 2002. – № 2. – С. 113–125.
3. Евланов Л. Г., Кутузов В. А. Экспертные оценки в управлении / Л. Г. Евланов, В. А. Кутузов. – М. : Экономика, 1978. – 136 с.
4. Клементевич Т. Процесс принятия политических решений // Элементы теории политики / Под ред. К. Опалка; пер. с польск.; предисловие В. П. Макаренко. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского университета, 1991. – С. 384–403.
5. Общая и прикладная политология / Под общей редакцией В. И. Жукова, Б. И. Краснова. – М. : МГСУ; Союз, 1997. – 992 с.
6. Саймон Г. Административна поведінка. Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції / Г. Саймон. – К. : АртЕк, 2001. – 392 с.
7. Симонов К. Политический анализ : Учебное пособие / К. Симонов. – М. : Логос, 2002. – 152 с. – Режим доступу: <http://uploadbox.com/files/b2bbf97357>.
8. Технологии политической власти : зарубежный опыт / В. И. Иванов, В. Я. Матвиенко, В. И. Патрушев, И. В. Молодых. – К. : Вища школа, 1994. – 263 с.
9. Augier M. Models of Herbert A. Simon // Perspectives on Science / M. Augier. – Winter 2000. – Vol. 8. – Issue 4. – P. 407–443.
10. Lindblom C. E. Democracy and Market System / C. E. Lindblom. – Oslo : Norwegian University Press; Oxford; New York : Distributed world-wide excluding Scandinavia by Oxford University Press, 1988. – 348 p.
11. Patton C. V., Sawicki D. S. Basic methods of policy analysis and planning / C.V.Patton, D. S. Sawicki. – Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, INC, 1986. – 450 p.
12. Weimer D. L., Vining A. R. Policy analysis. Concepts and practice / D. L. Weimer, A. R. Vining. – Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, INC, 1992. – 424 p.

M. V. Chabanna

MAJOR APPROACHES TO ANALYSIS OF DECISION-MAKING PROCESS IN WEST EUROPEAN POLITICAL SCIENCE

The article examines the major approaches to decision-making process. Special attention is paid to the algorithm of this process with considering political situation, political prognosis and the opportunity to renew the decision.